

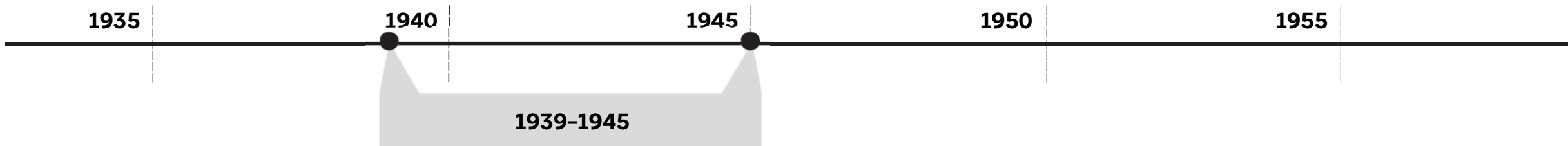
ZGODOVINA EVROPSKE UNIJE

Evropski
parlament

OD PREMOGA IN JEKLA DO SKUPNEGA EVRA IN ŠE MARSİČESA

DRUGA SVETOVNA VOJNA

Po koncu **druge svetovne vojne** je bila Evropa v ruševinah. Vojna je uničila mesta, ceste in večino evropske industrije. Evropsko gospodarstvo je bilo v razsulu. Vojna je povzročila tudi ogromne človeške izgube: ubitih je bilo 55 milijonov ljudi po vsem svetu, ranjenih jih je bilo 35 milijonov, 190 milijonov pa jih je moralo zapustiti svoj dom. Pozivi k miru še nikoli niso bili tako glasni.

OD PREMOGA IN JEKLA DO SKUPNEGA EVRA IN ŠE MARSİČESA

1950

1955

1960

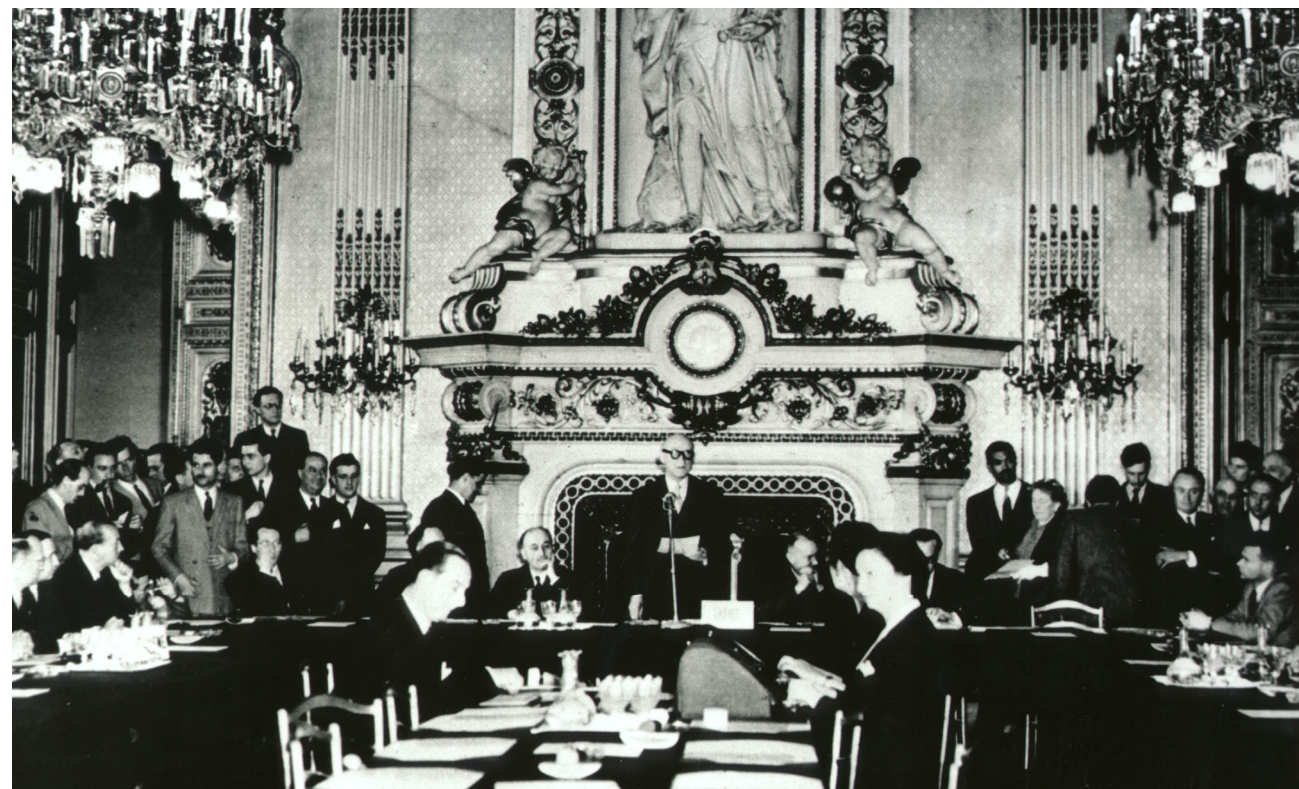
1965

1970

9/05
1950

1950: SCHUMANOVA DEKLARACIJA

Francoski zunanji minister **Robert Schuman** je 9. maja 1950 sklical tiskovno konferenco, na kateri je druge evropske države pozval k združitvi proizvodnje premoga in jekla. Upal je, da bo to sodelovanje preprečilo novo vojno, saj sta premog in jeklo nujni surovini za proizvodnjo orožja. Poleg tega sta bila zelo pomembna tudi za povojno obnovo Evrope.

Schumanova deklaracija © European Communities, 1950

OD PREMOGA IN JEKLA DO SKUPNEGA EVRA IN ŠE MARSİČESA

1950

1955

1960

1965

1970

1951

1951: POGODBA O USTANOVITVI EVROPSKE SKUPNOSTI ZA PREMOG IN JEKLO

Francija, Nemčija, Italija, Belgija, Nizozemska in Luksemburg so se pozitivno odzvali na deklaracijo **Roberta Schumana**. Teh šest držav je leta 1951 podpisalo **pariško pogodbo**. **Evropska skupnost za premog in jeklo (ESPJ)** je bila ustanovljena leta 1952.

© European Communities, EP

OD PREMOGA IN JEKLA DO SKUPNEGA EVRA IN ŠE MARSİČESA

1950

1955

1960

1965

1970

1957

1957: RIMSKI POGODBI: POGODBI O EGS IN EURATOMU

Prvih šest držav se je zavzelo za še tesnejše gospodarsko povezovanje, zato sta bili leta 1957 podpisani dve novi pogodbi: **pogodbi o EGS in Euratomu**, imenovani tudi **rimski pogodbi**.

- **Evropska gospodarska skupnost (EGS)**: države so se dogovorile, da bodo svoja ločena gospodarstva postopoma preoblikovale v skupni trg, začenši s carinsko unijo. Ta pogodba je zaznamovala začetek sodelovanja na področju kmetijstva, ribištva, pristaniške politike in prometne politike.
- **Euratom**: cilj tega sodelovanja na področju jedrske energije so bile skupne raziskave o možni uporabi jedrske energije v civilne namene.

Rimski pogodbi sta začeli veljati leta 1958.

Slika: podpis rimskih pogodb © AP 1957 – Source EC Audiovisual Service

OD PREMOGA IN JEKLA DO SKUPNEGA EVRA IN ŠE MARSİČESA

1975

1980

1985

1990

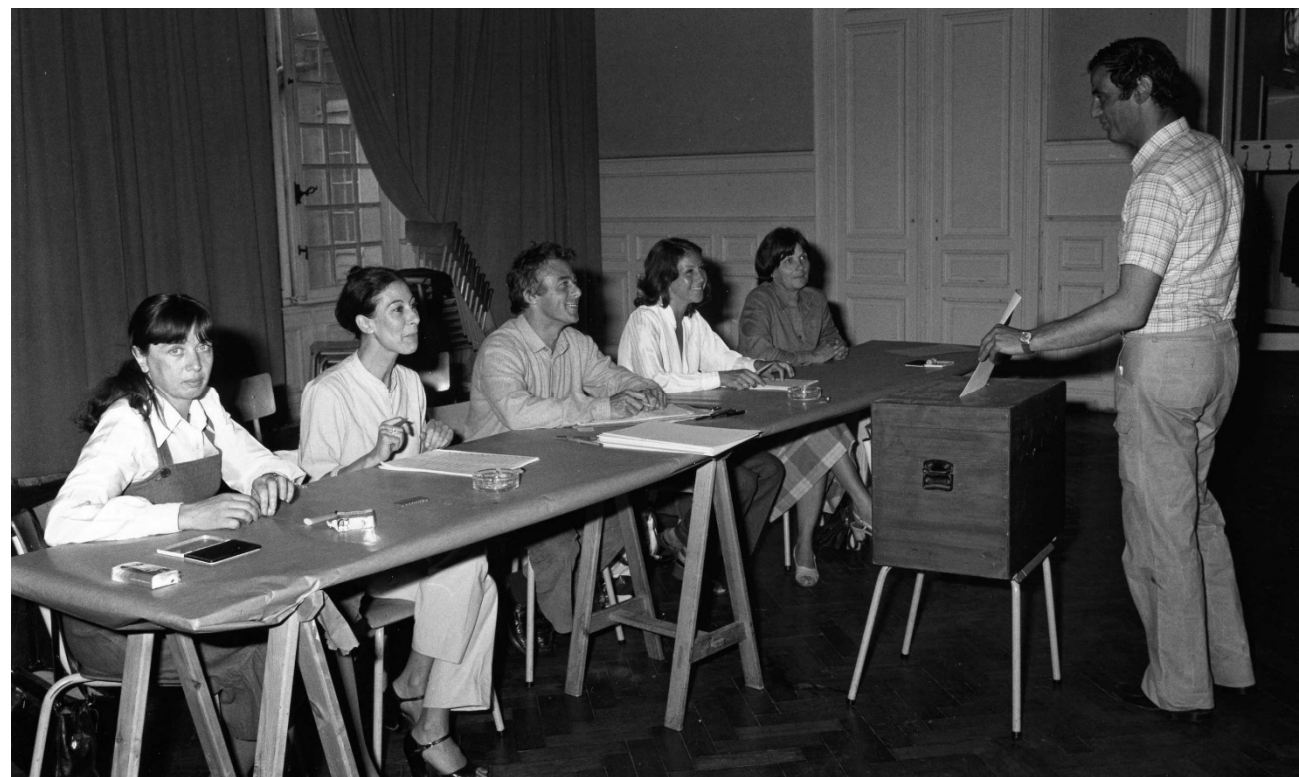
1995

1979

1979: PRVE NEPOSREDNE VOLITVE V EVROPSKI PARLAMENT

Junija 1979 so lahko državljani Evropskih skupnosti prvič neposredno izvolili svoje predstavnike v Evropskem parlamentu. Evropske skupnosti je takrat sestavljalo devet držav, ki so izvolile 410 evropskih poslancev za obdobje 1979–1984.

Simone Veil je leta 1979 postala prva predsednica neposredno izvoljenega Evropskega parlamenta in prva ženska na tem položaju.

Volišče na evropskih volitvah, Belgija © European Communities, 1957

OD PREMOGA IN JEKLA DO SKUPNEGA EVRA IN ŠE MARSİČESA

1975

1980

1985

1990

1995

1986

1993

1986: ENOTNI EVROPSKI AKT

Trideset let po tem, ko so države sprejele odločitev o skupnem trgu (**rimski pogodbi**), ta še vedno ni začel delovati. Države članice so z **Enotnim evropskim aktom** odločile, da je treba odpraviti vse ovire za trgovino in prosto gibanje. Podpisan je bil leta 1986, veljati pa je začel leta 1987.

1993: ODPRTE MEJE

1. januarja 1993 so bile odpravljene notranje meje držav članic Evropske unije. Delovati je začel enotni trg s prostim pretokom oseb, blaga, storitev in kapitala.

OD PREMOGA IN JEKLA DO SKUPNEGA EVRA IN ŠE MARSİČESA

1975

1980

1985

1990

1995

1992

1992: POGODBA O EVROPSKI UNIJI – MAASTRICHTSKA POGODBA

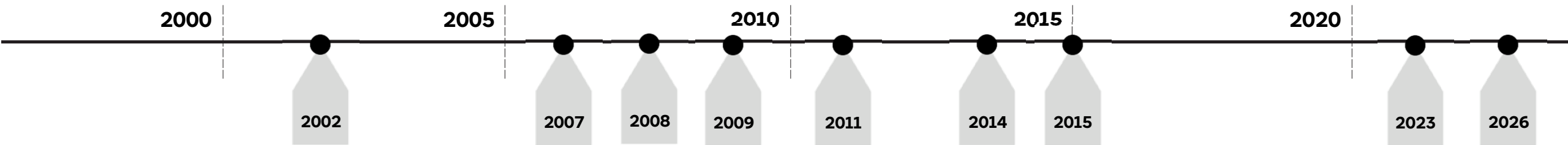
Maastrichtska pogodba je pomenila dejanski začetek sodelovanja na politični ravni, ki je potekalo skupaj z obstoječim gospodarskim povezovanjem. Nekdanje Evropske skupnosti so dobile novo ime: **Evropska unija**. „Novo“ Evropsko unijo so sestavljali trije glavni stebri:

1. **gospodarsko povezovanje**: države članice so se odločile, da bodo poglobile gospodarsko povezovanje in uvedle skupno evropsko valuto – evro;
2. sodelovanje na področju **zunanje in varnostne politike**;
3. sodelovanje na področju **notranjih zadev in pravosodja**.

Pogodba je bila podpisana leta 1992, veljati pa je začela leta 1993.

OD PREMOGA IN JEKLA DO SKUPNEGA EVRA IN ŠE MARSİČESA

2002: UVEDBA EVRA

Evro je bil v bančnem sistemu uveden leta **1999**. Ljudje so začeli evrske kovance in bankovce uporabljati šele **1. januarja 2002**, in sicer v 12 državah EU: v Avstriji, Belgiji, na Finskem, v Franciji, Grčiji, na Irskem, v Italiji, Luksemburgu, Nemčiji, na Nizozemskem, Portugalskem in v Španiji.

Evro je odtlej sprejelo še 8 držav: Slovenija (**2007**), Ciper (**2008**), Malta (**2008**), Slovaška (**2009**), Estonija (**2011**), Latvija (**2014**), Litva (**2015**) in Hrvaška (**2023**).

Bolgarija naj bi evro uvedla leta **2026**.

OD PREMOGA IN JEKLA DO SKUPNEGA EVRA IN ŠE MARSİČESA

1997: AMSTERDAMSKA POGODBA

Ko se je začela Evropska unija ozirati proti vzhodni Evropi, se je morala pripraviti na znatno povečanje števila držav članic. Potrebna je bila zlasti reforma postopka odločanja: manj soglasno sprejetih odločitev in več odločitev, sprejetih z večino glasov. Prvi poskus te spremembe je bila amsterdamska pogodba (podpisana leta 1997, veljati pa je začela leta 1999), ki pa ni izpolnila pričakovanj.

2001: POGODBA IZ NICE

Ker se je datum pristopa novih držav vse bolj približeval, je bil drugi poskus reforme Evropske unije narejen v Nici (pogodba je bila podpisana leta 2001, veljati pa je začela leta 2003). Tudi ta poskus poenostavitve postopka odločanja je bil neuspešen.

2004–2005: EVROPSKA USTAVA

Po dveh spodletelih poskusih reforme EU je tretji poskus reforme predstavljala evropska ustava junija 2004. Zaradi pomembnosti evropske ustave, pa tudi dejstva, da je bila uporabljena beseda ustava, so se nekatere države članice odločile, da bodo izvedle referendum.

Državljeni Francije in Nizozemske so glasovali proti novi ustavi za Evropo.

Ker morajo vsako novo pogodbo o EU odobriti vse države članice, ustava ni bila sprejeta.

Vsakdanje življenje s plakati za referendum o evropski ustavi v Franciji © European Communities, 2005

OD PREMOGA IN JEKLA DO SKUPNEGA EVRA IN ŠE MARSİČESA

2000

2005

2010

2015

2020

2007

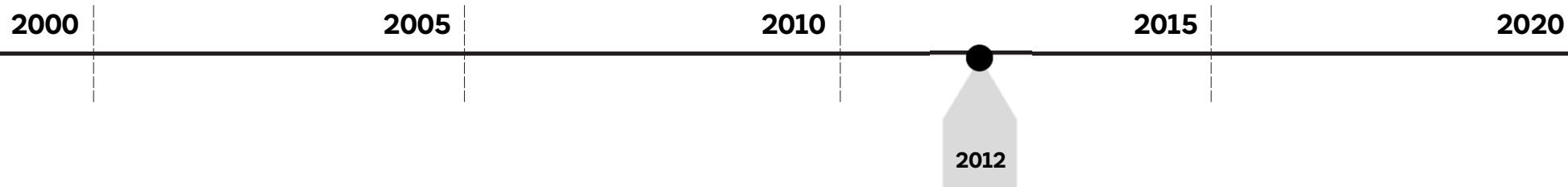
2007: LIZBONSKA POGODBA

Z lizbonsko pogodbo se je uspešno spremenilo delovanje institucij EU. Odločanje na evropski ravni je postalo lažje. Nova pravila, ki so začela veljati decembra 2009, še vedno narekujejo, kako EU deluje.

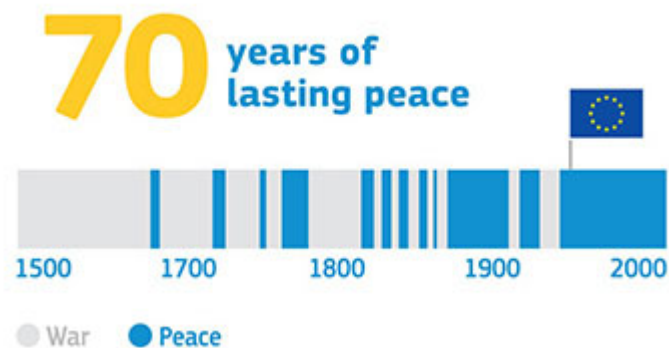
Lizbonsko pogodbo je 27 držav članic podpisalo 13. decembra 2007 v Lizboni. © European Communities 2007

OD PREMOGA IN JEKLA DO SKUPNEGA EVRA IN ŠE MARSİČESA

2012: UNIJA PREJME NOBELOVO NAGRADO ZA MIR

Nagrada je bila priznanje evropskim prizadevanjem za mir, spravo, demokracijo in človekove pravice.

© European Union, 2012

OD PREMOGA IN JEKLA DO SKUPNEGA EVRA IN ŠE MARSİČESA

2000

2005

2010

2015

2020

2016

2020

2016: REFERENDUM O IZSTOPU IZ EU V ZDRUŽENEM KRALJESTVU

Večina britanskih državljanov in nekateri drugi prebivalci Združenega kraljestva so 23. junija 2016 glasovali o vprašanju: „Ali naj Združeno kraljestvo ostane članica Evropske unije ali naj Evropsko unijo zapusti?“ 51,9 % ljudi je glasovalo za „zapusti“, 48,1 % pa za „ostane“, zato se je Združeno kraljestvo kot prva država, ki je želela oditi, začelo pogajati o izstopu iz Evropske unije.

2020: ZDRUŽENO KRALJESTVO URADNO ZAPUSTI EU

Združeno kraljestvo je Evropsko unijo po triletnih pogajanjih uradno zapustilo 31. januarja 2020.

Referendum on the United Kingdom's membership of the European Union

Vote only once by putting a cross ☒ in the box next to your choice

Should the United Kingdom remain a member of the European Union or leave the European Union?

Remain a member of the European Union

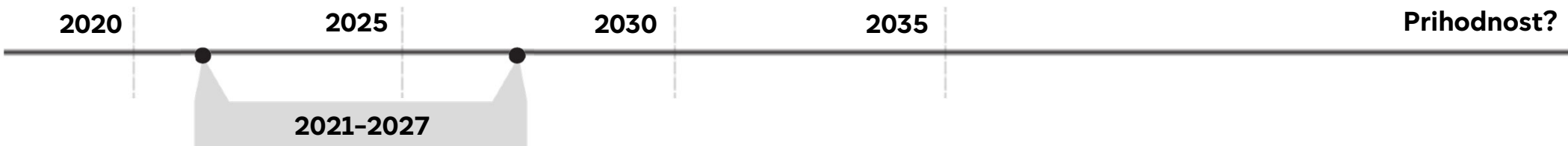
☐

Leave the European Union

☐

Glasovnica na referendumu o brexitu 23. junija 2016.

OD PREMOGA IN JEKLA DO SKUPNEGA EVRA IN ŠE MARSİČESA

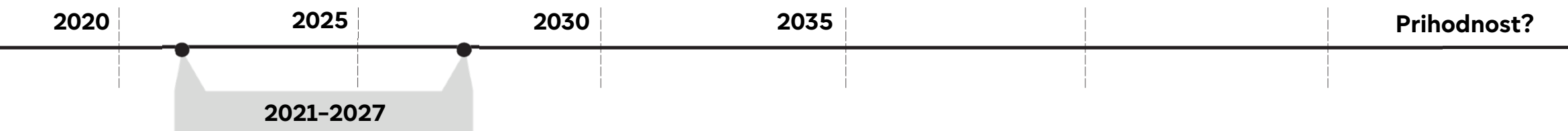
NEXT GENERATION EU

Evropska unija je sprejela obsežen načrt za okrevanje, da bi se lažje spoprijela s socialnimi in gospodarskimi posledicami pandemije covida-19. Evropska unija je za načrt namenila 806,9 milijarde evrov, s čimer se je skupni znesek **dolgoročnega proračuna Unije za obdobje 2021–2027** povečal na več kot 2000 milijard evrov (v tekočih cenah in po reviziji dolgoročnega proračuna EU leta 2024).

Sklad za okrevanje se financira z izposojanjem denarja na finančnih trgih v največjem obsegu doslej.

OD PREMOGA IN JEKLA DO SKUPNEGA EVRA IN ŠE MARSİČESA

NALOŽBE V TISTO, KAR JE POMEMBNO

Evropska unija s sredstvi iz **dolgoročnega proračuna** podpira študente, raziskovalce, podjetja, regije, mesta in nevladne organizacije po vsej Evropi, pomaga financirati varnejše prehranske sisteme, izboljšuje prometno infrastrukturo, skrbi za čistejše okolje, podpira digitalne inovacije ter izboljšuje varnost na zunanjih mejah.

Evropski parlament želi poskrbeti, da se bodo sredstva iz naslednjega dolgoročnega proračuna za obdobje 2028–2034 vlagala v tisto, kar je pomembno za Evropejce. Uresničiti želi skupne prednostne naloge, kot so socialna in teritorialna kohezija, varnost in obramba, konkurenčnost ter vse hujša podnebna kriza in kriza biotske raznovrstnosti.

Več informacij: <https://eubudget.europarl.europa.eu/sl>

ZGODOVINA EVROPSKE UNIJE

Predstavitev je del izobraževalnega gradiva Evropa v šoli – aktivno učenje o Evropski uniji.
© Evropski unija, 2025